

Zelfevaluatie-instrument

voor het bepalen van de kwaliteit van een toets

Faculteit Management en Bestuur

Zoëzi Opleidingsadvies

Drs. Hilde ter Horst

Drs. Annemiek Metz

Versie 4.0, 11 september 2008

1. Inleiding

Het project integraal toetsbeleid van de faculteit Management en Bestuur (MB) staat in het teken van het opzetten van toetsbeleid en alle facetten die hierbij komen kijken. Dit zelfevaluatie-instrument toetskwaliteit maakt onderdeel uit van dit project. Doelstelling van dit instrument is:

Het scannen van de kwaliteit van een toets op kwaliteitseisen en het maken van een actieplan ter verbetering van de toets op basis van de gescoorde resultaten.

! Het instrument is bedoeld als ondersteuningsmiddel bij toetsontwikkeling, bij verbetering van zowel het ontwikkelingsproces als de kwaliteit van de door u geconstrueerde toetsen. Daarnaast kan dit document in uw vakgroep als discussiedocument dienen over dit onderwerp. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat met behulp van dit instrument een hard oordeel wordt gegeven over de toetskwaliteit van elke afzonderlijke toets. Met dit doel is het niet ontwikkeld en hiervoor is dit instrument ook niet toereikend.

De kwaliteitseisen die in dit instrument worden getoetst zijn: validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. *Validiteit* is een graadmeter voor de mate waarin de toets meet wat deze beoogt te meten. Met andere woorden: worden alle leerdoelen wel gemeten? *Betrouwbaarheid* zegt iets over de betrouwbaarheid van de toets als meetinstrument. *Transparantie* heeft betrekking op de aanwezigheid, zowel bij de beoordelaar als bij de student, van alle noodzakelijke informatie om de toets goed te maken en te beoordelen.

Het instrument is opgebouwd op basis van de volgende onderdelen:

1. Toets

In dit deel van het instrument staan bij de meting van de kwaliteit van de toets centraal: validiteit, betrouwbaarheid en transparantie.

2. Beoordelingsinstrument

Het beoordelingsinstrument bij een toets omvat een instructie voor de beoordelaar, een scoringsvoorschrift, een normering en een cesuur. Dit deel van het instrument bevat vragen hierover.

Bijgevoegd is het document "Tips voor het construeren van een toets en het bepalen van de toetskwaliteit". Hierin wordt achtergrondinformatie gegeven over het construeren van toetsen en het bepalen van de kwaliteit ervan. Daarnaast worden voorstellen gedaan voor verbetering van de toetskwaliteit.

Invulinstructies

1. Selecteer een toets die u wilt screenen. Zoek hierbij ook alle overige materialen zoals het ontwerp van de opzet van de toets (toetsmatrijs), de bijgeleverde instructies, antwoordmodellen etc.
2. Vul de vragenlijst in. De vragenlijst bestaat uit 21 vragen. Maak gebruik van de uitleg bij de vragen. De uitleg staat steeds op de even pagina's.
3. Bekijk de scores. Op welk onderdeel scoort u goed? Op welk onderdeel scoort u minder goed?
4. Bepaal op welke onderdelen u voor uzelf verbetering wenst. Maak hierbij gebruik van de suggesties ter verbetering van de kwaliteit van de toets uit het bijgevoegde document "Tips voor het construeren van een toets en het bepalen van de toetskwaliteit".

Let op: Het instrument is zo ingericht dat u, als u het instrument print, steeds de uitleg bij de vragen (even pagina's) naast de vragen kunt leggen (oneven pagina's).

Uitleg vragen toetsvaliditeit

Toetsvaliditeit

1. Bij toetsen staat centraal vast te stellen of de beoogde leerdoelen door de student zijn behaald.
2. Het is belangrijk dat toetsing congruent is met de beoogde leerdoelen. Het mag niet voorkomen dat leerdoelen vergeten worden in de toetsing. Ook mag er geen sprake zijn van extra leerdoelen die ineens getoetst worden zonder dat hieraan aandacht is besteed in de leerstof.
3. Dat de leerstof een goede afspiegeling moet zijn van de doelen is een goed uitgangspunt voor het construeren van vragen en opdrachten. Zijn de aangeboden vragen en opdrachten relevant met de beoogde leerdoelen? Zijn alle belangrijke theorieën en concepten die ten grondslag liggen aan de leerdoelen verwerkt in de toetsen?
4. Niet alle leerdoelen die centraal staan in een vak wegen even zwaar. Ook hier is congruentie een belangrijk punt. Als de nadruk in een vak bijvoorbeeld ligt op het leren toepassen van methodieken en minder op het innoveren van methodieken, dan is het voor de validiteit vanzelfsprekend dat in de toekenning van scores/ punten eveneens de nadruk ligt op toepassing en niet op innoverend vermogen van de student.
5. Zie vorige uitleg. Als toepassing van methodieken zwaarder weegt dan de innovatie ervan, dan ligt het in de lijn dat meer vragen en opdrachten (of vragen en opdrachten van een grotere omvang) in de toets betrekking hebben op dit onderdeel en minder vragen en opdrachten (of vragen en opdrachten van kleinere omvang) op het onderdeel innovatie van methodieken.
6. In deze vraag staan de beoordelingscriteria centraal op basis waarvan je meet of een leerdoel is behaald. Deze criteria benoemen waaraan een antwoord of resultaat moet voldoen. Dit moet congruent zijn met de leerdoelen.

Vragen over toetsvaliditeit

Toetsvaliditeit zegt iets over de mate waarin een toets meet wat deze beoogt te meten. De volgende vragen hebben betrekking op de validiteit van de toets:

Toetsvaliditeit	Ja	Nee	Aantekeningen
1. Is vooraf vastgesteld welke leerdoelen getoetst moeten worden?			
2. Zijn alle leerdoelen uitgewerkt in vragen of opdrachten?			
3. Zijn de vragen en opdrachten representatief voor de aangeboden leerstof?			
4. Is het totaal aantal toegekende punten aan een leerdoel in overeenstemming met de zwaarte van dit leerdoel?			
5. Is het aantal toetsvragen per leerdoel in overeenstemming met de zwaarte van dit leerdoel?			
6. Zijn de beoordelingscriteria in overeenstemming met de leerdoelen?			

Uitleg vragen betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid

7. Deze vraag heeft betrekking op objectiviteit: Als twee studenten de vragen bekijken, kan het dan zijn dat de studenten de vraag anders interpreteren? Helemaal haalbaar is dit nooit, maar probeer te streven naar optimale objectiviteit.
8. Voert u wel eens een analyse uit over de vragen en de gescoorde antwoorden? Haalt u er wel eens vragen uit die door hoogscorders en laagscorders allebei goed worden gemaakt? Met deze vragen meet u niet wat u wilt meten. Heeft u een toets wel eens laten maken door een collega of een student die het vak nog niet heeft gevolgd?
9. Vragen en opdrachten voor een student in het eerste jaar zijn van een ander niveau dan voor studenten van bijvoorbeeld het derde jaar. Maakt u onderscheid tussen niveaus en past u dit bewust toe bij het maken van toetsen?
10. Voert u wel eens een analyse uit over de vragen en de gescoorde antwoorden? Haalt u er wel eens vragen uit die door hoogscorders goed worden gemaakt en door laagscorders slecht. Dit zijn goede vragen die discrimineren.
11. Om de gokkans zo veel mogelijk buiten spel te houden zijn algemene richtlijnen bekend:
 - een gesloten toets bestaande uit vragen met 4 alternatieven moet minimaal 40 items bevatten, bestaande uit vragen met 3 alternatieven moet minimaal 60 items bevatten en bestaande uit vragen met 2 alternatieven moet minimaal 80 items bevatten.Voor open vragen zijn er geen richtlijnen. Belangrijk aandachtspunt is een leerdoel nooit 1 keer te meten in een type vraag. Herhaling van meting van leerdoelen in verschillende vraagvormen of contexten komt de betrouwbaarheid ten goede omdat de toevalsfactor kleiner wordt.

Vragen over betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van een toets geeft aan in hoeverre er vertrouwen kan zijn in de toets als meting, ongeacht de inhoud van de toets. De volgende vragen hebben betrekking op de betrouwbaarheid van de toets:

Betrouwbaarheid	Ja	Nee	Aantekeningen
7. Zijn de vragen en opdrachten eenduidig geformuleerd en op één manier te interpreteren?			
8. Zijn de vragen en opdrachten zo gesteld dat alleen studenten die de stof beheersen ze goed beantwoorden?			
9. Zijn de vragen en opdrachten qua moeilijkheid afgestemd op het niveau van de student?			
10. Maken de toetsvragen en –opdrachten als geheel een onderscheid tussen studenten die de stof goed en minder goed beheersen.			
11. Is het aantal vragen en opdrachten groot genoeg om een toevalstreffer uit te sluiten?			

Uitleg vragen transparantie

Transparantie

12. Aandachtspunten lay-out

- De vragen zijn duidelijk van elkaar te onderscheiden
- De nummering is inzichtelijk
- Een verwijzing naar een tekst of afbeelding is juist
- Het onderscheid tussen vraag en vraagonderdelen of antwoordmogelijkheden (mc) is duidelijk.

13. De instructie (eventueel op toetsvoorblad) voor de student bevat in ieder geval:

- Vak, code, toetsvorm
- Heldere uitleg van de toetsprocedure
- Criteria en scoringsinformatie
- Puntenverdeling over de vragen of opdrachten
- Informatie over de cesuur
- Toegestane tijd voor de toets

14. Aandachtspunten instructie surveillant

- Vak, code, toetsvorm
- Heldere procedure afname
- Toegestane tijd voor de toets

Vragen over transparantie

In een toetsituatie spreek je van transparantie als alle informatie voorhanden is die de best denkbare voorbereiding- en antwoordstrategie voor studenten mogelijk maakt.

De volgende vragen hebben betrekking op de transparantie van de toets:

Transparantie	Ja	Nee	Aantekeningen
12. Is de lay-out van de toets overzichtelijk?			
13. Is heldere en volledige instructie voor de student aanwezig?			
14. Is heldere en volledige instructie voor de surveillant aanwezig?			

Uitleg vragen beoordelingsinstrument

Beoordelingsinstrument

15. Zijn de procedures voor de beoordeling duidelijk beschreven in een instructie voor de beoordelaar? Stel, U zou de gemaakte toetsen verdelen over U en uw collega. Zou uw collega op gelijke wijze te werk gaan met beoordelen als U? Dit zegt iets over transparantie en betrouwbaarheid.
16. Elke beoordelaar moet beoordelen met dezelfde set beoordelingscriteria. Elke student moet beoordeeld worden met dezelfde set beoordelingscriteria. Deze moeten vooraf vastgelegd zijn. Zijn deze beoordelingscriteria zodanig geformuleerd dat u en uw collega er beide hetzelfde onder verstaan? Zijn ze zo geformuleerd dat ze goed meetbaar zijn en dus niet te algemeen geformuleerd? (betrouwbaarheid)
17. Is een antwoordmodel aanwezig bij open vragen en opdrachten met elementen die in het antwoord of eindresultaat terug moeten komen. De aanwezigheid van een modelantwoord verkleint de kans op verschillen in de beoordeling. Een modelantwoord bevat voorbeelden van juiste, gedeeltelijk juiste en onjuiste antwoorden. Het is meer dan een checklist.
18. Is vastgelegd wat het aantal punten voor een bepaald resultaat is. Is vastgelegd wat de maximaal te behalen score per antwoord en per elementen van een antwoord is?
19. Een toetssleutel bevat de juiste antwoorden en het aantal te behalen punten per vraag.
20. Normering kan op verschillende manieren: absoluut en relatief een cijfer geven zijn de uitersten. Bij absoluut normeren wordt de normering vastgelegd voorafgaand aan de toets en beoordeling, bij relatief normeren hangt de normering af van de door de studenten geleverde prestaties. Ook zijn varianten mogelijk in het midden of in combinatie met elkaar.
21. Deze stap is in het geven van een cijfer de belangrijkste stap: wanneer heeft iemand een voldoende of niet? Waar zit het verschil tussen 5,4 en 5,5?

Vragen over het beoordelingsinstrument

Een beoordelingsinstrument van een toets omvat een instructie voor de beoordelaar, een scoringsvoorschrift met beoordelingscriteria, een normering en een cesuur. De volgende vragen hebben betrekking op het beoordelingsinstrument.

Beoordelingsinstrument	Ja	Nee	Aantekeningen
15. Is het voor de beoordelaar duidelijk hoe te handelen in de beoordeling (instructie voor beoordelaar)?			
16. Zijn de beoordelingscriteria waarop wordt beoordeeld meetbaar geformuleerd? (scoringsvoorschrift)			
17. Is voor opdrachten en open vragen helder uit welke elementen het goede antwoord moet bestaan (scoringsvoorschrift)			
18. Is het voor de beoordelaar duidelijk hoe scores worden toegekend aan de antwoorden per vraag of opdracht (scoringsvoorschrift)			
19. Is er voor gesloten vragen een toetsleutel aanwezig? (scoringsvoorschrift)			
20. Is het voor de beoordelaar duidelijk hoe scores worden omgezet in een cijfer (normering)			
21. Is de zak-slaag grens duidelijk vastgelegd? (cesuur)			